

SÁMEDIGGI
SAMETINGET

Poastačujuhuse/adresse	Tel: 78 47 40 00
Ávjovárgeaidnu 50	Org.nr: 974 760 347
9730 Kárášjohka/Karasjo	samediggi@samediggi.no
Áššemeannudeadji	Jørn Gunnar Olsen
saksbehandler	
Tel:	+47 78 48 42 72

Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep
0030 OSLO

ÁŠŠI/SAK
19/2621 - 11

MIN ČUJ./VÅR REF.
19/25132

DIN ČUJ./DERES REF.
19/1892

BEAIVI/DATO
27.09.2019

Høringssvar - Endringer i rovviltforvaltningen.

Innledning.

Klima- og miljødepartementet har den 06.06.2019 sendt på høring forslag til endringer i naturmangfoldloven, rovviltforskriften og forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst.

Sametinget vil med dette gi vårt høringssvar. Sametinget imøteser at Klima- og miljødepartementet konsulterer både med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om de foreslåtte endringene. Når Sametinget bruker begrepet samiske beitenæringer omfatter det både samisk reindrift og samisk jordbruk. Sametinget vil minne om at departementet har innsett at det er viktig å ta med samisk tradisjonell kunnskap i rovviltforvaltningen.

Sametingets uttalelse.

Naturmangfoldloven § 17 annet ledd – Nødvergebestemmelsen.

Etter Sametingets vurdering er vanskelig å tolke hva forslaget til endring i nødvergebestemmelsen vil medføre for beitebrukerne når det gjelder muligheten til å utøve nødverge og hva nødvergeretten betyr i praksis. Sametinget mener at nødvergebestemmelsen ikke må innskjerpes ytterligere i forhold til dagens bestemmelse. Sametinget mener derfor at departementet i forkant av et konsultasjonsmøte må tolke betydningen av endringsforslaget.

Sametinget mener også at det bør utarbeides en veileder for bruk av nødvergeretten til å felle fredet rovvilt.

Sametinget understreker at det ikke bare er Bernkonvensjonen som har betydning for nødvergebestemmelsen men også folkerettslige bestemmelser om urfolksrett.

Sametinget vil legge vekt på at FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter (SP) som Norge har forpliktet seg til, er inkorporert i Norsk lov ved menneskerettsloven av 1999. Menneskerettsloven har en forrangsbestemmelse i § 3, hvor bestemmelsene i konvensjonen og tilleggsprotokollene skal gå foran bestemmelser i annen norsk lovgivning ved motstrid.

FNs Konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27, slår fast at i de stater hvor det finnes minoriteter, skal ikke disse minoritetene nektes retten til å utøve og dyrke sin kultur og religion. Det vil si, man må ta høyde for SP art 27 i utformingen av lover, og man kan ikke tillate situasjoner der rovvilt medfører så store tap at det går utover ressurs og til slutt levegrunnlaget for reindriften eller samisk landbruk.

Naturmangfoldloven § 26 b – Etablering av uavhengig rovviltklagenemd.

Sametinget har ingen innvendinger mot at det etableres en uavhengig klagenemd. Sametinget mener en uavhengig klagenemd kan føre til bedre tillit enn i dag for beitenæringene i klagebehandlingen. Samtidig ser Sametinget også muligheten for raskere klagebehandling.

Sametinget mener imidlertid at KLD må rådføre seg med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) når det gjelder medlemmene med kompetanse på samisk kultur- og naturgrunnlag. Rovviltsklagenemda må ha god kompetanse om reindrift og samisk jordbruk, samisk kultur og samfunnsliv, da de skal behandle klager både fra reindriftsnæringen og andre forhold som berører samiske interesser. Sametinget mener at denne kompetansen kan best oppnås ved at KLD rådfører seg med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) når det gjelder medlemmene med kompetanse på samisk kultur- og naturgrunnlag.

Rovviltsforskriften §§ 4 og 5 – Antall forvaltningsregioner for rovvilt og Rovviltsforskriften §§ 4 a og 6 – Felles bestandsmål og arealdifferensiering for flere rovviltregioner.

Sametinget mener at dagens rovviltpolitikk og forvaltning skaper store problemer for beitenæringene. Tap forårsaket av rovvilt fører til store økonomiske og psykiske belastninger for berørte eiere av beitedyr. Tall fra reindriftsnæringen og mange reindriftsområder viser at rovvilt tar en uakseptabel høy andel av produksjonsdyrene. Det er også mislighold mellom det reindriftsutøvere søker om å få erstattet i forbindelse med rovvilttap og det som utbetales. Store tap forårsaket av rovvilt har ført til at mange saueholdere har valgt å slutte. Ut fra egne observasjoner, erfaring og kunnskap beskriver beitenæringene et rovdyrtrykk og tapstall som er større enn det som forskningen og forvaltningen presenterer. Sametinget erfarer at beitenæringene opplever at de har små påvirkningsmuligheter og tilliten til rovviltforvaltningen er lav. Dersom dagens rovviltpolitikk og rovviltforvaltning fortsetter vil hele livsgrunnlaget for beitenæringene trues. Sametinget har i flere sammenhenger gitt uttrykk for at det er behov for endringer av dagens rovviltforvaltning og bestandsmål.

Når Klima- og miljødepartementet i forbindelse med denne høringen foreslår endringer i rovviltforvaltningen forventer Sametinget at dette fører til en fremtidig rovviltforvaltning som medfører at tap av beitedyr til rovvilt reduseres. Det er bemerkelsesverdig at departementet mener at de nasjonale målene for rovviltartene er satt lave, blant annet av hensyn til beitenæring, og dermed ikke foreslår en reduksjon av de nasjonale bestandsmålene, kun geografiske omfordelinger uten å endre de totale bestandsmålene.

Departementet foreslår å flytte tre gaupeynglinger fra Troms og Finnmark til Sør – Norge. For å lette rovdyrtrykket i samiske beiteområder er det etter Sametingets vurdering ikke tilstrekkelig å flytte kun tre gaupeynglinger slik departementet foreslår.

For å redusere tap av beitedyr i samiske områder mener Sametinget at det må gjennomføres en større forskyvning av bestandsmål fra områder med samiske beiteområder til Sør – Norge og Vestlandet. Dette innebærer flytting av ynglinger både av gaupe, jerv og bjørn fra Finnmark og Troms, Nordland, Trøndelag og samiske beiteområder i Hedmark til områder lenger sør og vest i landet. I tillegg må de totale nasjonale bestandsmålene for disse artene reduseres. Det bør innføres egne bestandsmål for kongeørn i regioner der samiske beiteområder inngår. Beitenæringene opplever at også havørn forårsaker store tap av beitedyr. Sametinget mener derfor at det også bør settes bestandsmål for havørn.

Departementet foreslår at dagens åtte forvaltningsregioner for rovvilt reduseres til fire eller fem regioner og at disse regionene fremdeles skal følge gjeldende fylkesgrenser.

Sametinget ser at det er utfordringer i forhold til dagens regioninndeling men at en reduksjon av dagens åtte forvaltningsregioner til fire eller fem neppe vil løse disse i vesentlig grad. Regionene har ofte sammenfallende utfordringer og disse løses neppe ved en reduksjon av regioner.

Sametinget frykter at større regioner vil føre til at den lokale og regionale forankringen i rovviltforvaltningen svekkes, noe som igjen kan få konsekvenser for samiske beitenæringene. Etter forslag fra Sametinget oppnevnes i dag to av seks medlemmer til de tre nordligste rovviltnemdene Finnmark/Troms, Nordland og Trøndelag og et av fem medlemmer til rovviltnemda i Hedmark.

Departementet har som intensjon at samisk representasjon i rovviltnemdene andelsmessig ikke skal reduseres sammenlignet med i dag. Sametinget forventer at denne intensjonen følges opp.

Selv om medlemmer oppnevnes etter forslag fra Sametinget er det en fordel at også medlemmene som fylkestingene oppnevner har best mulig kjennskap til samiske beitenæringer. Større regioner vil føre til at medlemmene i rovviltnevdene får større geografiske områder som de skal forvalte. Dette kan føre til at det blir større utfordringer med å holde oversikten samtidig som lokal kjennskap til topografi, beiteforhold, rovdyrtrykk og andre forhold som berører samiske beitenæringer svekkes. Sametinget er dermed ikke sikker på om større forvaltningsregioner vil ta mer hensyn til rovdynenes, utmarksbeitets og reindriftens utbredelse slik departementet peker på. I større regioner vil det være nødvendig å styrke den samiske representasjonen i rovviltnevdene ved at et av medlemmene som fylkestingene oppnevner erstattes med et medlem oppnevnt av Sametinget.

Sametinget foreslår at dagens inndeling med åtte forvaltningsregioner består med de grensene som er i dag og med samme prosedyrer ved utnevning av medlemmer til rovviltnevdene. Sametinget ønsker ikke at det fastsettes felles bestandsmål for flere regioner. Som nevnt foran mener Sametinget at det må gjennomføres en større forskyvning av bestandsmål fra områder med samiske beiteområder til Sør - Norge og Vestlandet. I tillegg må de totale nasjonale bestandsmålene reduseres. Forskyvningene og reduksjonene av bestandsmål bør fordeles på bakgrunn av dagens regionsinndeling.

KLD mener at prinsippet om soneforvaltning bør opprettholdes også for gaupe. Sametinget mener derimot at soneforvaltning i liten grad bidrar til at tap av beitedyr til rovvilt reduseres og bør oppheves. Rovdyr streifer over store områder og det er ofte vanskelig eller umulig å lage grenser som rovdynene skal holde seg innenfor. Dermed blir soneforvaltning et lite egnet virkemiddel for å redusere tapene på beitedyr forårsaket av rovvilt. Rovviltforvaltningen legger opp til at soneforvaltning i kombinasjon med forebyggende tiltak mot tap av rein til rovdyr finansiert gjennom FKT – ordningen skal bidra til å få ned tapene. Sametinget har ved flere anledninger gitt uttrykk for at forebyggende tiltak ofte har en begrenset effekt og samtidig reduserer disse ikke bestanden av rovdyr som gjør skade.

Rovviltforskriften § 6 – Landbruksdirektoratet gis rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt.

Sametinget har ingen innvendinger mot at Landbruksdirektoratet gis rett til å avgi uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt.

Rovviltforskriften § 18 - Kommuners adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt.

Sametinget støtter forslaget om at kommuner gis adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt. Vi mener at kommunene med dette vil være med på å styrke beitenæringenes klagesaksgang.

Forskrift om utøvelse av jakt, felling og fangst §§ 29 a og 34 – Fellingsmetoder for jerv.

Jerven er et rovdyr som påfører beitenæringene i samiske områder betydelige skader hvert år. Sametinget ser dermed med bekymring på at kvotejakt på jerv medfører et så lite uttak som resultatene viser. Under fjorårets lisensfelling av jerv ble 58 dyr felt av en kvote på maksimalt 107 dyr. Spesielt i region 8 Troms og Finnmark var uttaket langt under kvotene.

Sametinget er positiv til forslaget om å innføre bruk av kunstig lys på åte og kameraovervåking/elektronisk overvåking av fangstbåss ved lisensfelling av jerv. Ettersom lisensjakta i dag medfører uttak av jerv såpass langt under fastsatte kvoter mener Sametinget at det i tillegg er nødvendig med andre virkemidler for å øke uttaket av jerv.

Sametinget mener at man hadde oppnådd større uttak av jerv under lisensjakta dersom det hadde vært lettere for utøvere i beitenæringene å delta.

Sametinget mener at kravet til jegerprøve må frafalles for beiteutøvere og at disse må tillates lisensjakt under gjeting av dyrene sine. Dette fordi bl.a. reindriftsutøvere er året rundt i feltet og over hele reinbeitedistriktet og har dermed mye lettere å oppdage rovdyr. Dette vil effektivisere lisensjaktas fellingsresultater betydelig. I tillegg må opplæringen av lisensjegere styrkes.

Både uttak av enkeltdyr og hiuttak må gis høy prioritet.

Andre merknader.

Flere steder i høringsnotatet fremkommer det at departementet legger til grunn at de forslag til endringer som fremkommer av dette høringsforslaget ikke er relevante for internasjonale forpliktelser. Sametinget mener departementet krenker FN konvensjonen, SP artikkel 27, som Norge har forpliktet seg til.

Sametinget har i foreløpige merknader til høringsutkastet anmodet om å ta bort disse formuleringene noe som ikke er blitt tatt til følge

Sametingets konklusjon og tilrådning.

Sametinget vil minne om at departementet har innsett at det er viktig å ta med samisk tradisjonell kunnskap i rovviltforvaltningen.

Etter Sametingets vurdering er vanskelig å tolke hva forslaget til endring i nødvergebestemmelsen vil medføre for beitebrukerne når det gjelder muligheten til å utøve nødverge og hva nødvergeretten betyr i praksis. Sametinget mener at nødvergebestemmelsen ikke må innskjerpes ytterligere i forhold til dagens bestemmelse. Sametinget mener derfor at departementet i forkant av et konsultasjonsmøte må tolke betydningen av endringsforslaget.

Sametinget mener også at det bør utarbeides en veileder for bruk av nødvergeretten til å felle fredet rovvilt.

Sametinget understreker at det ikke bare er Bernkonvensjonen som har betydning for nødvergebestemmelsen men også folkerettslige bestemmelser om urfolksrett.

Sametinget har ingen innvendinger mot at det etableres en uavhengig klagenemd. Sametinget mener imidlertid at KLD må rådføre seg med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) når det gjelder medlemmene med kompetanse på samisk kultur- og naturgrunnlag.

Sametinget foreslår at dagens inndeling med åtte forvaltningsregioner består med de grensene som er i dag og med samme prosedyrer for utnevning av medlemmer til rovviltnebdene. Sametinget ønsker ikke at det fastsettes felles bestandsmål for flere regioner. For å redusere tap av beitedyr i samiske områder er det etter Sametingets vurdering ikke tilstrekkelig å flytte tre gaupeynglinger fra Troms og Finnmark til Sør - Norge. Sametinget mener at det må gjennomføres en større forskyvning av bestandsmål fra områder med samiske beiteområder til Sør – Norge og Vestlandet. Dette innebærer flytting av ynglinger både av gaupe, jerv og bjørn fra Finnmark og Troms, Nordland, Trøndelag og samiske beiteområder i Hedmark til områder lenger sør og vest i landet. I tillegg må de totale nasjonale bestandsmålene for disse artene reduseres. Forskyvningene og reduksjonene av bestandsmål bør fordeles på bakgrunn av dagens regionsinndeling. Sametinget mener at det også må settes egne bestandsmål for kongeørn i regioner der samiske beiteområder inngår. Det bør også settes bestandsmål for havørn.

Sametinget mener at soneforvaltning er et lite egnet virkemiddel for å redusere tapene på beitedyr forårsaket av rovvilt og bør opphøres. Sametinget har ved flere anledninger gitt uttrykk for at forebyggende tiltak mot tap av rein til rovdyr ofte har en begrenset effekt og samtidig reduserer disse ikke bestanden av rovdyr som gjør skade.

Sametinget har ingen innvendinger mot at Landbruksdirektoratet gis rett til å avgjøre uttalelse til regionale forvaltningsplaner for rovvilt. Sametinget støtter forslaget om at kommuner gis adgang til å klage på vedtak om felling av rovvilt.

Sametinget er positiv til forslaget om å innføre bruk av kunstig lys på åte og kameraovervåking/elektronisk overvåking av fangstbåss ved lisensfelling av jerv. Ettersom lisensjakta i dag medfører uttak av jerv såpass langt under fastsatte kvoter mener Sametinget at det i tillegg er nødvendig med andre virkemidler for å øke uttaket av jerv. Blant annet bør lisensjakten utformes slik at det blir lettere for utøvere i beitenæringene å delta. Både uttak av enkeltdyr og hiuttak må gis høy prioritet.

Sametinget imøteser konsultasjoner både med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund (NRL) om de foreslåtte endringene.

Dearvvuođaiguin/Med hilsen

John Osvald Grønmo
doaib. fágajođiheadji / konst. fagleder

Jørn Gunnar Olsen
seniorráđđeaddi/seniorrådgiver

*Dát reive lea elektrovnnalaččat dohkkehuvvon ja sáddejuvvo vuolláičállaga haga./
Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.*

Reivve vuostáiváldi / Hovedmottaker:

Klima- og
miljødepartementet

Postboks 8013 Dep

0030

OSLO